

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

ธิดารัตน์ สุขศรีทอง ชัยพจน์ รังงาม และ สฎายุ ธีระวนิตระกุล
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

THE MODEL DEVELOPMENT OF ADVISOR IS CHARACTERISTICS
THE CONTEMPLATIVE EDUCATION CONCEPT FOR SECONDARY SCHOOLS
IN THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 6

Thidarat Suksrithong, ChaipotRak-ngam and Sadayu Teeravanittrakul
Faculty of Education, Burapha University, Thailand
E-mail address: jujangnaja@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 8 มิถุนายน 2562

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 14 มีนาคม 2564

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 8 มิถุนายน 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ พัฒนาและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ครูที่ปรึกษา จำนวน 359 คน กลุ่มที่ 2 โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 2 โรงเรียน กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 คน และครูที่ปรึกษาจำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนก t ของแบบสอบถามมากกว่า 1.75 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ($\bar{X}, SD$) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ ประกอบไปด้วยเจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ความเป็นมิตรและความมั่นคงทางอารมณ์ โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร มีค่าเป็นบวก มีค่าน้ำหนักระหว่าง 0.88 – 0.99 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. รูปแบบที่ได้ประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ความเป็นมิตรและความมั่นคงทางอารมณ์ โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาทั้งสิ้น 4 กระบวนการ ได้แก่ พิจารณาใจใคร่ครวญ เชื่อมโยงสัมพันธ์ พัฒนาอย่างมุ่งมั่น และแบ่งปันการเรียนรู้

3. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 8 ท่าน พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากทุกหน่วยการเรียนรู้และจากกลุ่มผู้ใช้จำนวน 17 คน ใน 4 ประเด็น ได้แก่ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ผลการประเมิน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกหน่วยการเรียนรู้

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับครูที่ปรึกษา จิตตปัญญาศึกษา การพัฒนารูปแบบ

Abstract

The purpose of this research were 1) to analyze confirmatory components of the characteristics of the desirable advisor teacher, 2) to develop and evaluate the appropriateness and feasibility of using the model of desirable characteristics for advisors according to the concept of Contemplative Education in secondary schools Under the Office of Secondary Educational Service Area 6. The sample group was divided into 3 groups: group 1 consisted of 359 advisor teachers, group 2 consisted of 2 schools with best practices and group 3 consisted of 8 experts and 17 teachers. The research tools used to collect data were questionnaires and interview form 5-level estimation scale were with discriminatory power values more than 1.75, confidence value equal to .98. Data analysis using basic statistical analysis ($\bar{X}$, SD) Confirmation element analysis (CFA) and perform qualitative data analysis with content analysis

The research found that

1. The results of the confirmatory component analysis of the characteristics of the desirable advisor teacher found that it consisted of a positive attitude towards themselves and others, comradeship and emotional stability with all 3 variables weighted at positive values between 0.88 - 0.99 with statistical significance at the level of 0.05

2. The model that composed of 3 learning units which were a good attitude towards themselves and others, friendliness and emotional stability by using the concept of Contemplative Education to study all 4 processes, including consideration of mind, Relational Practices, committed development and shared learning.

3. Suitability and feasibility assessment of the model by 8 experts found that it was appropriate and feasible at the high level in every learning unit and from a group of 17 users in 4 issues, including accuracy, appropriateness, possibility and usefulness the results showed that it was at the highest level in every learning unit

Keywords: Desirable Characteristics for Advisor, Contemplative Education, The Model Development.

บทนำ

หัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือการสร้างและพัฒนาคนไทยเพื่ออนาคตของประเทศ สร้างคนไทยให้เป็นคนดีและคนเก่ง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559: 2) แต่จากสถิติของ คดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี โดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ปีงบประมาณ 2557 จำแนกตามระดับ การศึกษาพบว่าเกินครึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 46.53 และ มัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 24.48 (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2557: 63-64) จากสภาพ บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ซึ่งรับผิดชอบโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัด สมุทรปราการ และจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีสภาพแวดล้อมเต็มไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากที่สุดแห่ง หนึ่งในประเทศไทย อาจส่งผลให้เกิดปัญหาตามมา โดยเฉพาะปัญหาด้านการศึกษา คือ นักเรียนยังขาด ประสิทธิภาพในเรื่องการเข้าเรียนไม่ต่อเนื่อง มีการย้ายเข้า-ออก ในสถานศึกษาเพื่อติดตามผู้ปกครอง มีปัญหา ด้านสุขภาพ ปัญหาขาดความอบอุ่นในครอบครัว (สำนักงานสถิติจังหวัดสมุทรปราการ, 2558: 4-14) อีกทั้ง ครอบครัวไม่มีเวลาดูแลเด็กและเยาวชน จากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ และต้นแบบที่ไม่ดีส่งผลให้เด็กและเยาวชน ขาดคุณธรรมนำใจในการดำเนินชีวิตที่จะนำไปสู่สังคมเอื้ออาทร (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์จังหวัดฉะเชิงเทรา, 2554: 4-6) การที่นักเรียนในช่วงมัศึกษานั้นเป็นช่วงวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นวัยที่ คาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กต่อเนื่องกับความเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งวัยนี้จึงต้องมีการปรับตัวทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ เพราะหากไม่สามารถปรับตัวให้ผ่านพ้นช่วงวัยนี้ได้ จะประสบปัญหาความยุ่งยาก จนส่งผล ให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาตามมาในที่สุด (ลักษณะ สกุตทอง, 2550)

การให้ความช่วยเหลืออย่างได้ผล จะต้องเกิดจากความร่วมมือกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งจาก ชุมชน ครอบครัว และโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาได้สร้าง มาตรการในการสร้างภูมิคุ้มกันปกป้อง ส่งเสริมนักเรียนในทางที่เหมาะสม ภายใต้ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีหน้าที่ดูแล นักเรียนอย่างใกล้ชิดเพื่อรับพฤติกรรมนักเรียน ส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551: 37) สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ตลใจ ถาวรวงศ์ ต้นเจริญ 2553: 162) ที่ระบุว่า คุณลักษณะของครูที่ปรึกษานั้นจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะครูที่ปรึกษา ที่ดี มีคุณภาพ สามารถที่จะช่วยให้คำปรึกษาให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น และได้แนวทางในการปฏิบัติตนที่เหมาะสม (อังคาร สวัสดิ์, 2553: 4) โรงเรียนจึงควรดำเนินการให้มีการอบรม ให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

ในขณะที่แนวทางในการพัฒนาครูที่ศึกษามีแนวคิดหนึ่งที่น่าสนใจคือ แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) โดยจิตตปัญญาศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้จากภายในที่ทำให้ได้ความรู้จากประสบการณ์ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง ให้ตระหนักเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เรียนรู้ที่จะรัก เรียนรู้ที่จะให้ เรียนรู้ในการเข้าถึงความจริง และเรียนรู้ที่จะยอมรับความหลากหลายทางความคิดมากขึ้น นำไปสู่ความตั้งใจที่จะทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณลักษณะภายในที่ถาวร (ประเวศ วะสี, 2549) สอดคล้องกับงานวิจัยของ (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย 2558: 63) ที่ได้ศึกษาผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูผู้เข้ารับการอบรม เรียนรู้ที่การใช้สุนทรียสนทนา การฟังอย่างลึกซึ้ง เกิดความตระหนักรู้ต่อตนเอง เกิดแรงบันดาลใจในการค้นหาความเป็นครูของตนเอง มีการใคร่ครวญชีวิตความเป็นครูที่ผ่านทั้งในแง่ดี และความบกพร่องของการเป็นครู ทำให้ยอมรับในความเป็นตัวตนของนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันมากขึ้น เกิดความรัก ความเมตตาแก่ผู้เรียน

จากแนวคิดและความเป็นมาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาตนเองตามแนวจิตตปัญญาศึกษานั้นจะมีประโยชน์เป็นอย่างมากในการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเพื่อเพิ่มศักยภาพของครูที่ปรึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งเป็นการลดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียน สามารถช่วยเหลือนักเรียนอย่างได้ผล ผู้วิจัยจึงสนใจนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้องค์ประกอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ที่สมควรได้รับการพัฒนา
2. ได้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะ

ครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. มีกระบวนการพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพผลดีขึ้น ส่งผลให้มีโรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน(Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

ระยะที่ 2 ขั้นพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

ระยะที่ 3 ขั้นประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

การดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ที่พึงประสงค์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ประกอบด้วย

1. การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)
2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะของครูที่ปรึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

ระยะที่ 2 ขั้นพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

1. การสังเคราะห์รูปแบบจากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)
2. ศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในสถานศึกษาที่ใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่ประสบความสำเร็จจำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนสัตยาไส จังหวัดลพบุรี และ โรงเรียนลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
3. ออกแบบรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์

ระยะที่ 3 ขั้นประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

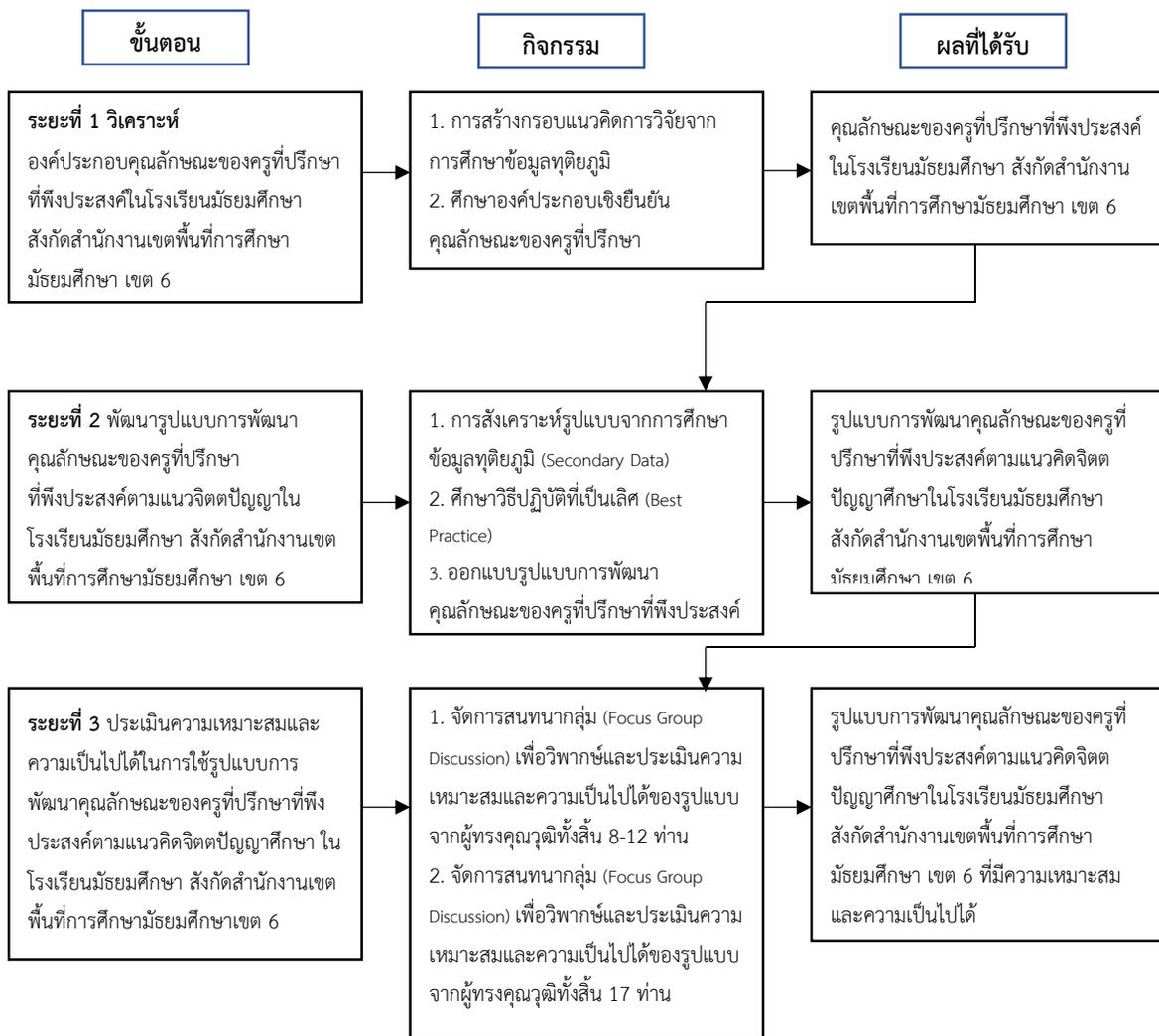
1. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 6 ด้วยกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 ท่าน

2. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 จากกลุ่มผู้ใช้งาน ผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ด้วยการวิพากษ์จากครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 17 คน

โดยหลังการสนทนากลุ่มจึงนำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ และครูที่ปรึกษาจากการสนทนากลุ่ม นำข้อเสนอแนะที่ได้ ไปปรับปรุงและจัดพิมพ์คู่มือรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมี 3 ระยะ สามารถแสดงเป็นแผนภาพดังนี้

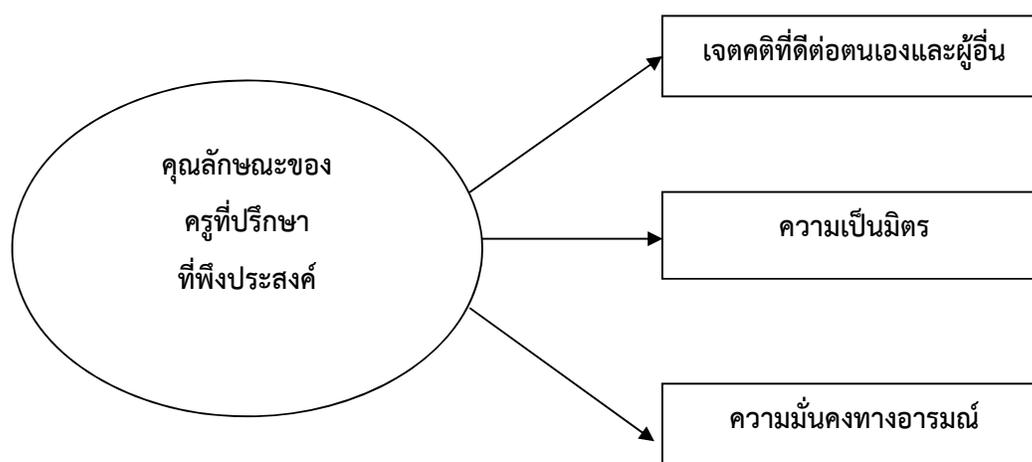

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

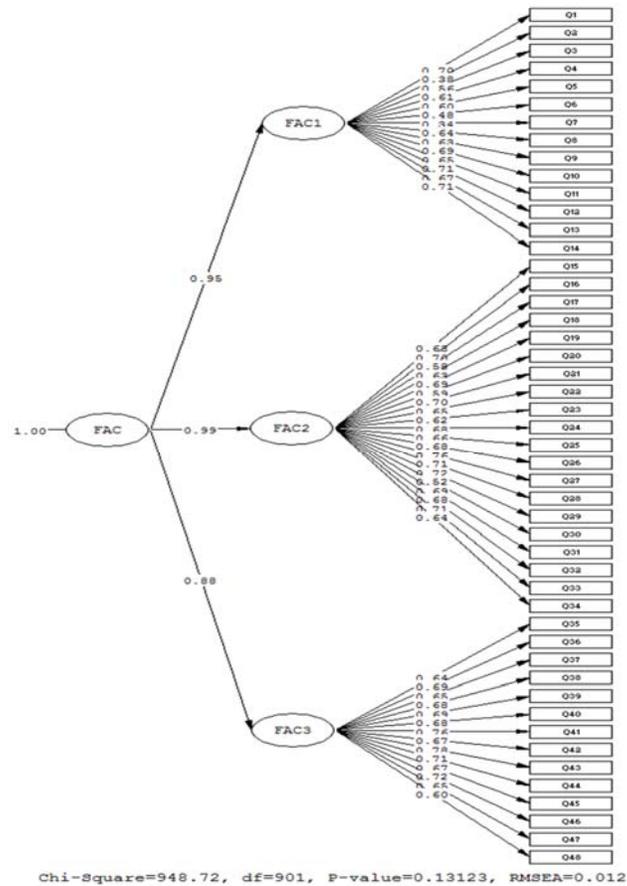
ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ตอนที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษา ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ของ Corey(2001), เรืองเดช วงศ์หล้า(2555), นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2558), พิภักดิ์ จิตสาคร (2558), กรรฎา นักรัศม์ (2559) ศึกษาผลที่ได้จากแบบสอบถามความต้องการคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับครูที่ปรึกษาจากการสังเคราะห์พบว่าคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ แบ่งได้ 3 ด้าน ดังภาพ

ภาพที่ 2 แสดงโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยัน คุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โมเดลการวัดคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ พบว่าโมเดลการวัดคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ มีความตรงเชิงโครงสร้าง โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดลได้แก่ ค่า $\chi^2 = 948.72$, $df = 901$, $p = 0.131$ ดัชนี CFI = 1.00, GFI = 0.90 RMSEA = 0.012 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการวิเคราะห์ยังสอดคล้องกับค่าดัชนี CFI GFI และAGFI ที่มีค่ามากกว่า .90 ดัชนี RMSEA ที่มีค่าต่ำกว่า .05

ภาพที่ 3 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 คุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์

จากภาพประกอบข้างต้นสามารถอธิบายรายละเอียดในโมเดลการวัดคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์อันดับที่ 1 ได้น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 48 ตัวมีค่าเป็นบวก ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.34-0.78 และทุกค่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) มีค่าระหว่าง 0.12-0.61 ดังนั้น สรุปได้ว่าตัวบ่งชี้เหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ทั้ง 3 โดยผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์อันดับที่ 2 พบว่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปรมีค่าเป็นบวก โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.88-0.99 และทุกค่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ระหว่าง 0.77-0.98 สรุปได้ว่า เจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น (FAC1) ความเป็นมิตร (FAC2) และความมั่นคงทางอารมณ์ (FAC3) เป็นตัวชี้วัดที่ดีของคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลจากการสังเคราะห์รูปแบบจากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ด้วยการทบทวนวรรณกรรมในอดีต โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ (Haynes, D.J., 2005), (วิจักษ์ พาณิช, 2550) (ธนา นิลชัยโกวิทย์และคณะ, 2551) (ชนัท ธาตุทอง, 2554) (เทียมจันทร์ พาณิชย์พลินไชย, 2558) นำมาสังเคราะห์ได้กระบวนการทั้งสิ้น 4 กระบวนการ ประกอบไปด้วย 1. พิจารณาใจใคร่ครวญ 2. เชื่อมโยงสัมพันธ์ 3. พัฒนาอย่างมุ่งมั่น 4. แบ่งปันการเรียนรู้

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาถอดบทเรียนจากการศึกษา Best Practices จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ที่มีชื่อเสียงโดยอ้างอิงสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้โรงเรียนที่มีชื่อเสียงในเชิงประจักษ์และเป็นต้นแบบที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา และโรงเรียนสัตยาไส พบว่า เมื่อนำผลการศึกษาจาก Best Practices นำมาวิเคราะห์ข้อค้นพบ สรุปได้ว่า แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา มีความสอดคล้องกับการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย ซึ่งได้กระบวนการในการพัฒนาตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาทั้งสิ้น 4 กระบวนการ ที่จะนำไปใช้กับครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีความครอบคลุมตามแนวทางที่ได้สังเคราะห์มาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบ

ส่วนที่ 3 หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งในเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ มาพัฒนารูปแบบโดยนำมาสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาที่สกัดจากข้อค้นพบของงานวิจัย ออกแบบมาทั้งสิ้น 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความเป็นมิตร หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทางอารมณ์ และในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยกระบวนการในการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาทั้งสิ้น 4 กระบวนการ ประกอบด้วย กระบวนการที่ 1 พิจารณาใจใคร่ครวญ กระบวนการที่ 2 เชื่อมโยงสัมพันธ์ กระบวนการที่ 3 พัฒนาอย่างมุ่งมั่น และกระบวนการที่ 4 แบ่งปันการเรียนรู้ หลังจากนั้นจึงจะนำไปวิพากษ์และประเมินความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างรูปแบบต่อไป

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

ส่วนที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามทัศนคติของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ระหว่าง 3.88 – 4.38

ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพผลของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จากผู้ใช้ที่เป็นครูที่ทำหน้าที่ครูที่ปรึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

จำนวน 17 คน พบว่า ผลการประเมิน มีความเหมาะสม ความเป็นไปประโยชน์ ความเป็นไปได้และความถูกต้องของรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ระหว่าง 4.71 – 4.94

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. องค์กรประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตัวบ่งชี้ที่สำคัญของคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์มีทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านเจตคติที่ติดต่อตนเองและผู้อื่น ด้านความเป็นมิตร และด้านความมั่นคงทางอารมณ์

2. รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีทั้งหมด 3 หน่วยการเรียนรู้ และ 4 กระบวนการในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เจตคติที่ติดต่อตนเองและผู้อื่น หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความเป็นมิตร หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทางอารมณ์ และในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยกระบวนการในการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาทั้งสิ้น 4 กระบวนการ ประกอบด้วย กระบวนการที่ 1 พิจารณาใจใคร่ครวญ กระบวนการที่ 2 เชื่อมโยงสัมพันธ์ กระบวนการที่ 3 พัฒนาอย่างมุ่งมั่น และกระบวนการที่ 4 แบ่งปันการเรียนรู้

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามทัศนคติของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ใช้ที่ พบว่า รูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสม ความเป็นไปประโยชน์ ความเป็นไปได้และความถูกต้อง

อภิปรายผล

การอภิปรายผลงานวิจัย ผู้วิจัยจะแยกเป็น 3 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ กล่าวได้ว่า โมเดลการวัดคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์มีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีตัวชี้วัดที่ดีของคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ เรียงลำดับจากคุณลักษณะที่มีค่ามากที่สุดได้ดังนี้

1.1 ความเป็นมิตร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดเมื่อเทียบกับอีก 2 ด้านที่เหลือ ทั้งนี้ เนื่องจากความเป็นมิตรจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ ครูที่ปรึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับนักเรียนได้โดยง่าย เพราะการที่ครูที่ปรึกษามีบุคลิกภาพทางสังคมที่ทำให้นักเรียนอยากคบหา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทำให้นักเรียนกล้าที่จะเข้ามาปรึกษา และไม่เกิดความกังวลใจที่จะรับคำปรึกษาจากครู เป็นการลดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียน ทำให้สามารถช่วยเหลือนักเรียนอย่างได้ผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อังคาร สวัสดิ์, 2553) เรื่องคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของครูที่ปรึกษา ตามทัศนะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนเมืองพญา 7 (บ้านหนองพังแค) สังกัดสำนักการศึกษาเมืองพญา พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูที่ปรึกษา

ตามทัศนะของนักเรียนด้านมนุษยสัมพันธ์ มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าครูที่ปรึกษาควรเป็นผู้ที่สามารถทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนและชุมชน อีกทั้งยังเป็นผู้ที่นักเรียนสามารถเข้าพบได้ตลอดเวลา โดยใช้วิธีให้คำปรึกษามากกว่าแนะนำ มีลักษณะเปิดเผย ใจดี มีเมตตา มีความเป็นมิตร และยอมรับนักเรียน เป็นเพราะการที่นักเรียนมีปัญหา และต้องการได้รับคำปรึกษาจากครูนั้น นักเรียนมีความคาดหวังว่า จะได้รับการพูดคุยให้คำปรึกษาที่เป็นมิตรเป็นที่ฟังและให้ความช่วยเหลือได้

1.2 เจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ค่าน้ำหนักองค์ประกอบรองลงมาเมื่อเทียบกับอีก 2 ด้านที่เหลือ ทั้งนี้เนื่องจากเจตคติที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มีความจริงใจ มองเห็นคุณค่า ยอมรับความเป็นมนุษย์เป็นคุณลักษณะสำคัญมากในการให้คำปรึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นิตยา ตัสกรปราชัย, 2553) ซึ่งได้ทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตคติความรู้ และพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานแนะแนวและการให้คำปรึกษาในสถานศึกษา ระหว่างนักศึกษาสาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาในระดับปริญญาตรีและครูแนะแนว โดยผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะด้านเจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น นี่เป็นสิ่งที่สำคัญในการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ที่จะช่วยในการให้คำปรึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ความมั่นคงทางอารมณ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นอันดับสุดท้าย เนื่องด้วยการที่ครูที่ปรึกษาสามารถรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง มีสามารถในการควบคุมอารมณ์ มีจิตใจที่มั่นคง มีสติ สามารถควบคุมตนเองได้ มองโลกในแง่ดี และมีความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้นั้น จะทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นศรัทธา ถ้าที่จะไปขอคำปรึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พิภักดิ์ จิตสาคร, 2558) เรื่องคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของครูที่ปรึกษาตามทัศนะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนจุฬเทพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ที่พบว่า นักเรียนต้องการครูที่ปรึกษาที่มีมารยาทที่ดี วางตัวถูกกาลเทศะ ไม่เห็นแก่ตัว มีความสุภาพ พุดจาไพเราะกับนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเข้าหาได้ง่าย มีความรับผิดชอบ มีความกล้าตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ สามารถที่จะแก้ปัญหาอย่างมีไหวพริบ เพื่อจะเกิดความมั่นใจกับนักเรียนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2. รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ที่ได้รับการพัฒนาในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการพัฒนา สามารถพิจารณาในแต่ละกระบวนการได้ดังต่อไปนี้

กระบวนการที่ 1 พิจารณาใจใคร่ครวญ

ทั้งนี้เพราะการพิจารณาใจใคร่ครวญเป็นกระบวนการที่จะสร้างเงื่อนไขและกระตุ้น ให้ครูที่ปรึกษาเกิดการใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับตนเอง สร้างความสัมพันธ์และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สัมผัส โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของจิตใจที่สงบ ผ่อนคลาย มีสมาธิ และมีความตระหนักรู้ มีความรักความเมตตาในการเข้าใจและยอมรับ รวมถึงการรับกำลังใจและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงตนเอง จะทำให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามตัวชี้วัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นงลักษณ์ เขียนงาม, 2555) เรื่องพฤติกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่พบว่า การพิจารณาใจใคร่ครวญเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายทางประสบการณ์ การใช้ชีวิตอยู่ใน

ปัจจุบันอย่างมีสติ พร้อมนำเอาประสบการณ์มาสู่ใจอย่างใคร่ครวญซึ่งเป็นการเห็นถึงความสัมพันธ์ เชื่อมโยงเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆตามความเป็นจริงที่ไม่หยุดนิ่งและไม่คงที่ ส่งผลให้ตระหนักเห็นและปล่อยวางการยึดติดกับอัตตาตัวตนทำให้เราเห็นคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยสร้างให้คนเรียนรู้เพื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเอง

กระบวนการที่ 2 เชื่อมโยงสัมพันธ์

ทั้งนี้เพราะการเชื่อมโยงสัมพันธ์เป็นการบูรณาการเรียนรู้ในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ครูที่ปรึกษาเกิดการเรียนรู้ ที่เป็นองค์รวมเชื่อมโยงกับบทบาทและการทำหน้าที่ครูที่ปรึกษา สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ในกระบวนการเข้ากับชีวิตได้ นำไปสู่การทำให้กระบวนการเข้ามาสู่ภายใน (internalization) บูรณาการสู่วิถีชีวิตในการทำหน้าที่ครูที่ปรึกษา และพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ได้รับไว้ ซึ่งตรงกับข้อสรุปจากการศึกษาในต่างประเทศ ของ (Sarah Gravett, 2004: 268-269) ใน Action research and transformative learning in teaching development ว่าการที่ผู้เรียนได้ใคร่ครวญพิจารณาและสนทนากับเพื่อนในกระบวนการ แม้ส่วนใหญ่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางมุมมองและความคิด แต่อาจจะไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิต กระบวนการจึงอาจจะต้องชี้แนะเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงด้วย และหากได้มีโอกาสนำมุมมองและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในกระบวนการกลับไปทดลองปฏิบัติในชีวิตจริง ก็จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ลึกซึ้งมากขึ้นกว่าการที่มีเพียงการใคร่ครวญในกลุ่ม หรือในกระบวนการเรียนรู้เพียงอย่างเดียว

กระบวนการที่ 3 พัฒนาอย่างมุ่งมั่น

ทั้งนี้เพราะการพัฒนาอย่างมุ่งมั่นเป็นการนำเอากระบวนการที่ครูที่ปรึกษานำสิ่งที่ได้รับการอบรมกลับไปใช้ในชีวิต มีความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง ตลอดจนพัฒนาและเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะอันพึงประสงค์อันได้แก่ เจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ความเป็นมิตร และความมั่นคงทางอารมณ์ อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พลวัต วุฒิประจักษ์, 2553) เรื่องการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญา สำหรับนักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่ครูที่พึงประสงค์ ที่พบว่านักศึกษาสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต โดยสามารถพัฒนาตัวตนเองให้เป็นคนดี ใช้ชีวิตให้เกิดประโยชน์ปรับเข้ากับผู้อื่นได้ เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น มีสติในการใช้ชีวิต รู้จักการตัดสินใจ และเผชิญปัญหาอย่างมีสติ

กระบวนการที่ 4 แบ่งปันการเรียนรู้

ทั้งนี้เพราะการแบ่งปันการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สร้างชุมชนทางวิชาชีพให้แก่ครูที่ปรึกษา ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นชุมชนร่วมกัน เกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงภายในของแต่ละคน รวมทั้งการจัดกระบวนการที่ก่อให้เกิดการใคร่ครวญ และการใช้เวลาอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ทั้งนี้เนื่องจากในแนวคิดด้านจิตตปัญญาที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ที่เป็นการพัฒนาที่ดูแลด้านจิตใจ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ตีงาม สอดคล้องงานวิจัยของ (บุญธดา ภูมราภรณ์, 2557) เรื่อง การพัฒนาตัวแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินตามการประยุกต์ฐานคิดจิตตปัญญาศึกษาในสาย

การbinให้บริการเต็มรูปแบบ พบที่ว่าจัดการการเรียนรู้โดยใช้จิตตปัญญาศึกษาให้ความสำคัญต่อการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดความไว้วางใจ (Trust) และสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกัน โดยเริ่มจากการทบทวนตนเอง (Self-Awareness) เพื่อปรับสมมติฐานมุมมองของตนให้รับรู้ถึง ความเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับผู้อื่นรอบข้าง รวมถึงจุดมุ่งหมายหรือคุณค่าที่มีร่วมกัน เกิดความอึดอ้อมข้ามพ้นความคับแคบในตนเองได้ เกิดสำนึกร่วมแห่งความเป็นเจ้าขององค์กร (Sense of Ownership) พัฒนาร่วมกันด้วยการสร้างชุมชนที่มีการให้คำปรึกษา (Counselling) และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

3. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามทัศนคติของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ใช้ ที่พบว่า รูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมความเป็นไปประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความถูกต้อง ทั้งนี้เป็นเพราะในพัฒนารูปแบบนี้ มีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ทำให้มีตัวชี้วัดที่ดี ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba, 1962: 12) ที่ต้องมีการวิเคราะห์ผู้เรียนและสังคม แล้วกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา ประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมินผล จึงส่งผลให้รูปแบบนี้มีประสิทธิภาพ และด้วยการจัดกระบวนการตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ที่เน้นให้ครูที่ปรึกษาได้เรียนรู้จากปฏิบัติจริง อาศัยกระบวนการเรียนรู้ด้วยการพิจารณาใจใคร่ครวญ ทำให้ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากอคติ จนเกิดความรักความเมตตา อ่อนน้อมต่อธรรมชาติ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และสามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์ศาสตร์ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอย่างมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ครูที่ปรึกษา อีกทั้งยังมีการแบ่งปันการเรียนรู้ซึ่งเป็นการชุมชนร่วมกัน เกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงภายในของแต่ละคนอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ (กอบแก้ว มโนมัยพิบูลย์, 2551: 57-71) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน ที่ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้สามารถนำประสบการณ์ของตนเองเชื่อมโยงกับโลก โดยอาศัยความรักความเมตตา ทั้งต่อตนเองและสรรพสิ่ง เน้นการปฏิบัติตามบริบทของสังคม เศรษฐกิจสภาพของตนเองและผู้อื่น ทำให้เกิดสำนึกใหม่ เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติ ตระหนักถึงภาระหน้าที่ของตนเองที่มีต่อมนุษย์และธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ค้นพบจากการวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ก่อนนำคู่มือไปใช้ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับครูที่ปรึกษาในแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง เนื่องจากการฝึกปฏิบัติตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาต้องเกิดมาจากภายในจิตใจของแต่ละคน ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้

2. กระบวนการเป็นผู้ที่มีความสำคัญมากที่จะสร้างแรงบันดาลใจและความประทับใจให้กับครูที่ปรึกษา รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงทั้งความคิด จิตใจ และการปฏิบัติ กระบวนการจึงควรศึกษาทำความเข้าใจแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและต้องฝึกปฏิบัติจากคู่มือให้มีประสบการณ์ตรงก่อนนำไปใช้

3. โรงเรียนควรมีการติดตามและสานต่อแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ไปทำการวิจัยทดลองใช้จริง

2. ควรนำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่ปรึกษาที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรกฏา นักรัศมี. (2559). สมรรถนะครูที่ปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC) ภาคกลาง. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 8(2), 88–102. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2557). *รายงานการดำเนินงานของรัฐต่อสาธารณะรายปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557*. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- กอบแก้ว มโนมัยพิบูลย์. (2551). การเรียนรู้เพื่อการแลกเปลี่ยนและจิตตปัญญาศึกษา Transformative Learning and Contemplative Education. *จิตตปัญญาศึกษา: การศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชนันท์ ธาตุทอง. (2554). *สบายตา โมเดล: รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญา*. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดลใจ ถาวรวงศ์ ตันเจริญ. (2553). *กระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบจังหวัดฉะเชิงเทรา*. (ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุศุภบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทียมจันทร์ พาณิชย์ผลินไชย. (2558). การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *สัปดาห์: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์(สทมส)*, 21(1), 55-66.
- ธนา นิลชัยโกวิทย์. (2551). *หนังสือรวบรวมบทความการประชุมวิชาการประจำปี 2551 เรื่องจิตตปัญญาศึกษาการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

- นงลักษณ์ เขียนงาม. (2555). *พฤติกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพตามแนวคิดปรัชญาศึกษาของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่* (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิตยา ศัสกรปราชัย. (2553). *การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตคติความรู้ และพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานแนะแนวและการให้คำปรึกษาในสถานศึกษา ระหว่างนักศึกษาสาขาคณะศึกษาศาสตร์ให้คำปรึกษาในระดับปริญญาตรีและครูแนะแนว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นรินทร์ จุลทรัพย์. (2558). *การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน*. สงขลา: บริษัท นำศิลป์โฆษณา.
- ประเวศ วะสี. (2549). *พระเจ้าอยู่หัวกับรหัสพัฒนาใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน.
- บุญธนา ภูมราภรณ์. (2557). *การพัฒนาตัวแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ตามการประยุกต์ฐานคิดจิตตปัญญาศึกษาในสายการบินให้บริการเต็มรูปแบบ* (ปริญญาานิพนธ์ ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พลวัต วุฒิประจักษ์. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาครู เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตครูที่พึงประสงค์*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิภักดิ์ จิตสาคร. (2558). *คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของครูที่ปรึกษาตามทัศนะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนจุฬาทิว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เรืองเดช วงศ์หล้า. (2555). *คู่มือและแนวปฏิบัติอาจารย์ที่ปรึกษา*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ลักษณะ สกุลทอง. (2550). *การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วนิดา ชนินทุทรวงศ์. (2551). *คู่มือครูการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบชายแดนใต้*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- วิจักขณ์ พานิช. (2550). *เรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ: การศึกษาดั่งเส้นทางแสวงหาทางจิตวิญญาณ*. กรุงเทพฯ: สอนเงินมีมา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *การพัฒนาความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลักสูตรครูแนะแนว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *นโยบาย ปีงบประมาณ 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดฉะเชิงเทรา. (2554). *แผนการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดฉะเชิงเทรา (พ.ศ. 2555-2559)*. ฉะเชิงเทรา: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

- สำนักงานสถิติจังหวัดสมุทรปราการ. (2558). *รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์จังหวัดสมุทรปราการ*.
สมุทรปราการ: จังหวัดสมุทรปราการ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2547). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
สถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตร แกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อังคาร สวัสดิ์. (2553). *คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของครูที่ปรึกษาตามทัศนะของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนเมืองพัทยา 7 (บ้านหนองพังแค) สังกัดสำนักการศึกษาเมืองพัทยา
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา)*. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Corey, G. (2001). *Theory and practice of counseling and psychotherapy* (6th ed.). Belmont, CA:
Books cole.
- Haynes, D.J. (2005). Contemplative practice and the education of the whole person. Retrieved
from <http://www.contempativemind.org.programs/academic/Haynes.pdf>Sarah
- Gravett. (2004). Action research and transformative learning in teaching development.
Educational Action Research, 12(2), 259-272.
- Sarah Gravett. (2004). Action Research and Transformative Learning in Teaching Development.
Educational Action Research, 12(2), 259-272.
- Taba, Hilda. (n.d.). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt Brace
& World Inc, 1962.